

การศึกษาปัญหาและผลกระทบต่อสุขภาพด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
ในพื้นที่จุดผ่านแดนพรมจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับรัฐฉาน สหภาพเมียนมาร์
Studies of Health Impact Assessment for Health Promotion and Environment
Health in the cross border at Mae Hong Son Province and Shan State Union of
Myanmar

ไพรัช ต้นอุต และกฤษณา กาเผือก
ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่
พัฒนา สมาธิ, สิเรียม เลิกสายเพ็ง
ศูนย์ชาติพันธุ์ชายขอบและแรงงานข้ามชาติ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านแผนนโยบาย ขององค์กรปกครองท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และปัจจัยด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อสุขภาพชุมชน โดยมีคำถามการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน มีแผนนโยบายรองรับผลกระทบทางด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างไร และแนวโน้มทางด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมอะไรบ้าง ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและชุมชนในอนาคต วิธีการศึกษาเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานการวิจัย ผู้มีความรู้ ประสบการณ์ อินเทอร์เน็ต และข้อมูลแบบปฐมภูมิ เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลตามเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาโดยใช้แนวคิด ทฤษฎีเอกสารการวิจัยที่เป็นแนวทางวิเคราะห์ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา สรุปอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์

ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นมีการเตรียมความพร้อมด้านแผนนโยบายด้านส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เป็นแผนนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ การสนับสนุนอุปกรณ์ออกกำลังกายและกีฬาการตรวจสุขภาพประจำปี สวัสดิการสำหรับเด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ การคัดกรองกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง สนับสนุนอาหารเสริมสำหรับเด็ก เบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ จัดตั้งศูนย์สุขภาพชุมชน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม มีแผนก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย บ่อทิ้งขยะ คัดแยกขยะครัวเรือนด้วย3R เฝ้าระวังกลิ่นเหม็น ของเสียอันตราย ปรับปรุงตลาดสดน้ำซึ้อ เมรุเผาศพ ส้วมสาธารณะ ประปาชุมชน โรงฆ่าสัตว์ สร้างสวนสาธารณะ สวนสุขภาพและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในพื้นที่ทางผ่านและจุดผ่านแดนมากที่สุดได้แก่อุบัติเหตุและฝุ่นจากการจราจร การใช้สารเคมีทางการเกษตร การทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลในแหล่งธรรมชาติ การลักลอบเผาป่า ขยะตกค้างและน้ำเสียในชุมชนจุดผ่านแดน กลิ่นเหม็นจากขยะและน้ำเสีย โรคหืดหอบ โรคทางเดินหายใจ สำหรับปัจจัยด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อสุขภาพชุมชน ได้แก่ โรคติดต่อร้ายแรงจากแรงงานอพยพย้ายถิ่น การปนเปื้อนในอาหารและไม่มีฉลากระบุวันผลิตและวันหมดอายุ ประชากรแฝงเพิ่มขึ้น น้ำเสียชุมชน ชุมชนแออัด ฝุ่นละอองจากการจราจร คุณภาพน้ำประปาชุมชนไม่ได้มาตรฐาน

สรุปผลการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนนโยบายด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงตามสภาพบริบท ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพส่วนใหญ่มาจากฝุ่นจากรถขนส่งสินค้า สารเคมีทางการเกษตรตกค้างในธรรมชาติ การทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลในธรรมชาติ กลิ่นและควันจากการเผาขยะ วัชพืช ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนคือการคัดกรองโรคติดต่อจากแรงงานย้ายถิ่น

อาหารปนเปื้อนและไม่ได้มาตรฐาน ประชากรแฝงเพิ่มขึ้น น้ำเสียชุมชน ฝุ่นละอองจากการขนส่งสินค้า น้ำประปาไม่ได้มาตรฐาน อภิปรายผลการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการทิ้งสิ่งเหลือใช้ในชีวิตประจำวันและสารเคมีทางการเกษตร พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีแผนนโยบายส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุม เฝ้าระวังป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในชุมชนทางผ่านไปสู่จุดผ่านแดนผ่อนปรนชั่วคราวจังหวัดแม่ฮ่องสอนและเมียนมาร์ ข้อเสนอแนะ ควรศึกษาต่อยอดและนำผลกระทบจากการศึกษานี้ไปบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของแผนนโยบายของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อเฝ้าระวังป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ ต่อไป